

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

Εισαγωγή στο Κουκλοθέατρο

Ενότητα 2: Τεχνικές κίνησης της κούκλας

Αντιγόνη Παρούση

Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΙΝΗΣΗΣ

Πριν επιχειρήσουμε να εξηγήσουμε γιατί συμπεριλαμβάνουμε το κουκλοθέατρο στη θεατρική παιδεία, πρέπει να διευκρινίσουμε ποια στοιχεία αποτελούν αυτό το θεατρικό είδος, τι είναι δηλαδή το κουκλοθέατρο. Ας δεχτούμε κατ' αρχήν ότι το κουκλοθέατρο είναι το θέατρο με πρωταγωνιστές κούκλες. Μικρά ανθρώπινα ομοιώματα που αναπαριστούν ανθρώπινους χαρακτήρες μέσα από τη μίμηση στάσεων και χειρονομιών. Οι ήρωες αυτοί δανείζονται την κίνηση και τη φωνή του χειριστή τους και είναι έτοιμοι να παίξουν τον ρόλο τους.

Ο άνθρωπος, θέλοντας να επικοινωνήσει, να εξευμενίσει ή να λατρέψει τους θεούς του, έφτιαχνε κούκλες ομοιώματα των θεών και τις χρησιμοποιούσε σε θρησκευτικές τελετές. Σ' αυτή την αναπαράσταση του θείου έχει τις ρίζες του το σημερινό κουκλοθέατρο. Στην αρχαία Ελλάδα, ο θρύλος μιλάει για τον Ήφαιστο που έφτιαχνε χρυσά ρομπότ, άλλοι πάλι λένε για τον Δαίδαλο και τα φημισμένα του αγάλματα, και ότι για πρώτη φορά ξεχώρισε τα πόδια των αγαλμάτων δίνοντας την ψευδαίσθηση της κίνησης. Μέσω αυτής της κίνησης το άγαλμα απέκτησε ψυχή.

Σε πολλές χώρες η μαριονέτα ή η φιγούρα είναι αρχαία κληρονομιά, ανάμνηση μιας μακρινής εποχής, άλλες πάλι φορές είναι η χρυσή τομή στους πειραματισμούς σύγχρονων καλλιτεχνών. Για πολλούς αιώνες χρησιμοποιήθηκε για να αφηγηθεί το θρύλο και το μύθο και για να αναπαραστήσει απλές παραδοσιακές φάρσες.

Η κούκλα του κουκλοθέατρου, σύμφωνα με τον ορισμό του Alain Recoing, ήδη από το 1963, είναι αντικείμενο που κινείται σε μια δραματική ερμηνεία, σε αντίθεση με τις αυτόματες κούκλες ή τις κούκλες παιχνίδια, που κινούνται σύμφωνα με τις προθέσεις του χειριστή.

Ο κουκλοπαίκτης συνήθως ήταν ένας καλλιτέχνης, με μοναδικό συνδυασμό ικανοτήτων απαραίτητων για να πετύχει το προσδοκώμενο αποτέλεσμα, ήταν δηλαδή λίγο απ' όλα, γλύπτης, ζωγράφος, ηθοποιός, ηλεκτρολόγος, ξυλουργός, συγγραφέας, παραγωγός, σχεδιαστής, και εφευρέτης. Μόνος του ή με κάποιο βοηθό ήταν ο κύριος συντελεστής για την ετοιμασία της παράστασης. Η τέχνη του κουκλοθέατρου μεταδίδονταν από το μάστορα-δάσκαλο στον παραγιό-μαθητευόμενο. Είναι κατ' αρχήν μια παραδοσιακή τέχνη η οποία στις μέρες μας εξελίχθηκε και διεκδικεί την ταυτότητά της.

Το σύγχρονο κουκλοθέατρο συνδυάζει απλές μα και σύνθετες τεχνικές κίνησης, μαριονέτες, γαντόκούκλες, μάσκες, ανθρώπους, καθημερινά αντικείμενα, σκηνικά αντικείμενα, ταινίες, διαφάνειες, που όλα μαζί παράγουν οπτικές εικόνες.

Για να παίξουμε κουκλοθέατρο είναι σημαντικό να καταλάβουμε τη φύση της κούκλας. Η κούκλα δεν είναι ένας ηθοποιός και το κουκλοθέατρο δεν είναι το δραματικό θέατρο σε μινιατούρα. Εκεί που για τον ηθοποιό είναι αρκετό να παίξει ένα ρόλο *αυθόρμητα*, ο κουκλοπαίκτης έχει απόλυτη ανάγκη της μετάφρασης στην ειδική γλώσσα της τέχνης του. Εξάλλου, μιλώντας για το κουκλοθέατρο στην εκπαίδευση, διαπιστώνουμε ότι, ακριβώς όπως ο κουκλοπαίκτης, έτσι και ο παιδαγωγός πρέπει να μεταφράσει το κουκλοθέατρο

στη γλώσσα της εκπαίδευσης, να το αντιμετωπίσει από παιδαγωγική άποψη. Η κούκλα είναι ένα άψυχο αντικείμενο που παίρνει ζωή με τη βοήθεια του χειριστή της. Η κίνησή της, ο λόγος, και η δράση της, εξαρτιούνται άμεσα από τις προθέσεις εκείνου που είναι κρυμμένος πίσω της. Αυτό είναι και το ειδοποιό στοιχείο που διαφοροποιεί την κούκλα του κουκλοθέατρου από το θεατρικό παιχνίδι και την κάνει σημαντικό παιδαγωγικό μέσο.

Το κουκλοθέατρο στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι το παιχνίδι που ανοίγει το δρόμο στον κόσμο των συμβόλων, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στο παιδί να εκφραστεί δημιουργικά και να επικοινωνήσει με το περιβάλλον του. Μέσα από τη συμβολική φανταστική γλώσσα που παρέχει το κουκλοθέατρο σαν παιδαγωγικό μέσο έκφρασης, γνώσης, επικοινωνίας και αίσθησης, το παιδί έχει τις ευκαιρίες να αντιμετωπίσει και να αφομοιώσει την καθημερινή πραγματικότητα με μια διαφορετική ματιά. Παράλληλα μέσα από το συμβολικό παιχνίδι με τις κούκλες το παιδί ταυτίζεται και προβάλλει σ' αυτές τις αγωνίες και τους φόβους του.

Η μαριονέτα είναι ένα αντικείμενο άψυχο και συγχρόνως ζωντανό. Στη σχέση του παιδιού με την κούκλα, το παιδί μπορεί να ανιχνεύσει τον εαυτό του και παράλληλα ένα διπλό του εαυτού του, αλλά διακεκριμένο. Μέσα απ' αυτή τη σχέση τα παιδιά προβάλλουν στην κούκλα που κινούν πράγματα απαγορευμένα, δηλώνουν τις προθέσεις τους, εμπιστεύονται τα μυστικά τους.

Συνήθως οι χαρακτήρες και οι προσωπικότητες που δημιουργούν τα παιδιά στο παιχνίδι με τις κούκλες είναι πολύ έντονες. Παίζουν δημιουργώντας βασιλιάδες, μάγισσες και νεράιδες. Υπάρχει ένας αρχετυπικός κόσμος που τους είναι προσίτος. Τα παιδιά έχουν επίσης την ιδιότητα να μπορούν να μεταποιήσουν γρήγορα και εύκολα την ίδια κούκλα από καλή σε κακιά, από μάγισσα σε νεράιδα και το αντίθετο, χρησιμοποιώντας απλά και ενδεικτικά υλικά. Η μάγισσα και η νεράιδα είναι οι δύο όψεις του ίδιου αντικειμένου. Οι δύο όψεις της διάθεσης και της ανάγκης του παιδιού εκείνη τη στιγμή. Και η κούκλα του κουκλοθέατρου εύκολα δέχεται τη μετατροπή. Επιτρέπει τις εικόνες της ταύτισης του παιδιού, οι οποίες και αποτελούν μέρος της διάπλασης της προσωπικότητας της, και στις θετικές και στις αρνητικές πλευρές, στο ίδιο κομμάτι του πραγματικού.

Στα πρώτα τους χρόνια, τα παιδιά αναλαμβάνουν τρεις ψυχολογικές διεργασίες. Πρώτον συγκροτούν την αντίληψη του εαυτού τους σε σχέση με την πραγματικότητα όπως αρχίζουν να την συλλαμβάνουν. Δεύτερον αναπτύσσουν την ικανότητα να δημιουργούν σχέση με ένα πρόσωπο, τη μητέρα και αργότερα τη νηπιαγωγό, και τρίτο καλλιεργούν την ικανότητα να σχετίζονται με αρκετούς ανθρώπους.¹

Η ψυχαγωγία και η χαρά των παιδιών είναι το αποτέλεσμα μιας παράστασης κουκλοθέατρου στο χώρο του σχολείου. Το αυτοσχέδιο παιχνίδι τους ή η παραγωγή του θεάματος από τα ίδια τα παιδιά, αναπτύσσει τις δημιουργικές τους ικανότητες. Δηλαδή η πορεία μέχρι το ανέβασμα μιας παράστασης περνάει από μια σειρά ενδιαφέροντα στάδια. Κάθε ένα στάδιο μπορεί να αναπτυχθεί αυτόνομα και να συνδεθεί με μαθησιακούς στόχους της σχολικής πράξης, όπως είναι οι προ μαθηματικές έννοιες, ο προφορικός ή ο

¹ Winnicott, Το παιδί, η οικογένεια και ο εξωτερικός του κόσμος, Καστανιώτης, 1976, σ. 227

γραπτός λόγος, η μελέτη του περιβάλλοντος κλπ.

Η κούκλα του κουκλοθέατρου διαφέρει κατά παράδοξο τρόπο από οποιοδήποτε άλλο αντικείμενο. Αναγκαστικά ακίνητη, εφόσον δεν είναι ένα μηχανικό αντικείμενο, περιμένει με την κίνησή της να αποκτήσει ταυτότητα και οντότητα. Αυτόματα γίνεται κίνητρο και πρόκληση για τη δημιουργία της. Τα παιδιά συνήθως χαίρονται την ίδια την ιδέα μιας κατασκευής. Η επαρκής καθοδήγηση, η ανανέωση των ιδεών, η διδασκαλία των νέων τεχνικών θα δώσει στα παιδιά ώθηση για τη δημιουργία του νέου, του πρωτότυπου, του καινούργιου. Δηλαδή να παράγουν δικές τους ιδέες για να εκφραστούν καλλιτεχνικά. Διαφορετικά είναι εύκολο να επαναπαυτούν στην τυποποιημένη τέχνη, επειδή στο παρελθόν κάποιος έτυχε να τα επαινέσει.

Οι ιδέες και οι τρόποι επεξεργασίας νέων τεχνικών και υλικών πολλαπλασιάζονται με γρήγορους ρυθμούς. Η εμπορευματοποίηση των υλικών φέρνει με τη σειρά της νέα ευρήματα. Τα ντεκεδένια κουτιά, τα πλαστικά μπουκάλια, κατέκτησαν τον κόσμο, γέμισαν τα σκουπίδια, κατέκτησαν και τις κούκλες του κουκλοθέατρου. Στις μέρες μας, οι κούκλες του κουκλοθέατρου κατασκευάζονται με τα πιο απίθανα υλικά, από τα πιο κοινά μέχρι τα πιο παραδοσιακά. Η φαντασία προκαλεί το κάθε αντικείμενο της καθημερινής χρήσης να πάρει ένα ρόλο είτε με μία μικρή προσαρμογή, είτε ως έχει.

Στο σχολείο μπορούμε πράγματι να χρησιμοποιήσουμε τις απλές τεχνικές κίνησης που γνωρίζουμε προσαρμόζοντάς τις στις δυνατότητές της ομάδας και στο σχεδιασμό της εργασίας μας. Για να έχουμε μια πιο σφαιρική εικόνα της δομής του κουκλοθέατρου χρειάζεται να το αναλύσουμε στα επιμέρους βασικά του στοιχεία:

- Το κείμενο – τι θα παίξουμε.
- Τις κούκλες – με τι θα παίξουμε.
- Τα σκηνικά.
- Την κίνηση – ποιοι θα παίξουν και πώς θα κινήσουν τις κούκλες.
- Ο τόπος και ο τρόπος που θα στηθεί η σκηνή του κουκλοθέατρου.
- Η μουσική
- Οι φωτισμοί

και όλα μαζί συντονισμένα να δώσουν ένα ενιαίο αποτέλεσμα

Πριν ξεκινήσουμε, ανεξάρτητα αν θα είμαστε εμείς που θα ανεβάσουμε μια μικρή παράσταση ή θα κατευθύνουμε τα παιδιά (πάντα παίρνουμε υπ' όψη μας την ηλικία των παιδιών) πρέπει να θέσουμε τρία βασικά ερωτήματα:

Τι; Γιατί; και Πώς;

Δηλαδή, τι επιλέγουμε, γιατί το επιλέγουμε, και πώς θα το πραγματοποιήσουμε.

Μια πρώτη γνωριμία με το κουκλοθέατρο θα μπορούσε αρχικά να πραγματοποιηθεί με μια μόνο κούκλα. Για τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας και για τις μικρές τάξεις του δημοτικού είναι μια καλή ευκαιρία για συλλογική δουλειά που θα τα ευαισθητοποιήσει στη τέχνη του κουκλοθέατρου. Να σχεδιάσουν τον χαρακτήρα, την προσωπικότητα του ήρωα και να επιλέξουν τον τρόπο κατασκευής της κούκλας που θα τον ενσαρκώσει.

Απαραίτητος είναι ο προσδιορισμός του τι θα κατασκευάσουμε (ένα φανταστικό φίλο, την κούκλα της παρέας μας ή ακόμα την κούκλα της τάξης μας.). Το να σκεφτούμε και να αποφασίσουμε τι θα θέλαμε στην παρέα μας προετοιμάζει την ομάδα στον πρώτο σχεδιασμό. (Η κούκλα που θα κατασκευάσουμε θα μπορούσε να είναι ένας άνθρωπος, κάποιο ζώο, ένα φανταστικό πουλί, ακόμα κι' ένα αντικείμενο, για παράδειγμα μια κιθάρα ή μια τσαγιέρα, ή και κάτι εντελώς φανταστικό, όπως ένας φίλος από έναν άλλο πλανήτη). Όταν αποφασίσουμε και καταλήξουμε τι θέλουμε σαν ήρωα καλό είναι πρώτα να φτιάξουμε τη μακέτα της κούκλας, το σκίτσο της. Σχεδιάζοντας την κούκλα και ψάχνοντας για τη μορφή της αρχίζουμε να βρίσκουμε τον τρόπο που θα κινηθεί όπως επίσης και τα υλικά που θα μας χρειαστούν.

Τεχνικές κίνησης

Η κούκλα του κουκλοθέατρου ζωντανεύει μέσα από την κίνησή της. Μιλάει, σκέφτεται, τρέχει, κάθεται, γιατί ο χειριστής που την κινεί της δίνει αυτές τις εντολές. Είναι το χέρι του ή το σώμα του κρυμμένο πίσω της. Είναι αυτός που την οδηγεί. Κάθε κούκλα είναι έτσι κατασκευασμένη ώστε να μπορεί να κάνει πολλές ή λίγες κινήσεις σύμφωνα με το ρόλο που πρέπει να υποδυθεί. Η τεχνική της κίνησης είναι ο τρόπος που θα κατασκευαστεί για να κινηθεί μια κούκλα.

Ένας απλός διαχωρισμός θα μπορούσε να γίνει σύμφωνα με το πώς και το πού κινούνται οι κούκλες. Οι τεχνικές που σήμερα χρησιμοποιούμε απλοποιημένα, εξελιγμένα ή όχι είναι πολλές. Κάποιες απ' αυτές στηρίζονται σε παραδόσεις πάνω από εκατοντάδες ή και χιλιάδες χρόνια πίσω, τόσο βαθιά ριζωμένες². Τέτοιες είναι το βιετναμέζικο *mua roi nu'oc* (γνωστό σήμερα μαριονέτες κάτω από νερό), η ευρωπαϊκή μαριονέτα, το ιαπωνικό *nyngyo joruri* και η παραδοσιακή τεχνική του *bunraku*, η οποία απαιτεί τον απόλυτο συντονισμό των τριών στοιχείων λόγου -κίνησης-μουσικής, το κινέζικο θέατρο σκιών, το ινδονησιακό *wayang*, οι μαριονέτες του Ρατζαστάν, η σχετικά νεώτερη σικελική *opera gei ruri* η οποία διηγείται ακόμα και σήμερα τις ιστορίες του Ορλάντο Φουριόζο. Με το πέρασμα του χρόνου όλα αυτά τα είδη ανέπτυξαν όχι μόνο το δικό τους εύκολα διακριτό στυλ, αλλά και τις σχολές τους, τα έθιμα και τις ιδιαίτερες τελετουργίες τους.

Θα αναφερθούμε σε κάποιες τεχνικές οι οποίες εύκολα χρησιμοποιούνται στο σχολείο.

---

² Bill Baird, L'art des Marionnettes, Borbas, (1965)

1. Κίνηση από κάτω

η κούκλα που φοριέται στο χέρι σαν γάντι

Η παλάμη μας είναι το σώμα της κούκλας, το κεφάλι της καλά στερεωμένο θα κινηθεί με το δείκτη του χεριού μας, και τα χέρια της κυρίως με το μεγάλο και το μεσαίο δάκτυλο. Ο χειριστής είναι κρυμμένος πίσω από το παραβάν. Στην Ελλάδα είναι γνωστή ως κουκλοθέατρο του δρόμου με κλασικούς ήρωες τον Φασουλή και τον Περικλή.³

Το κουκλοθέατρο του δρόμου, είναι λαϊκό παραδοσιακό θέαμα σχεδόν σε όλους τους λαούς, τόσο που οι ονομασίες των ηρώων έγιναν συνώνυμες με τη λέξη κουκλοθέατρο.

Έτσι, όταν ακούμε ότι κάποιος παίζει Guignol ή Kasper, Punch και Judy, ή Φασουλή, αντιλαμβανόμαστε ότι πρόκειται για την τεχνική της κούκλας-γάντι.

Η κούκλα που κινείται μ' ένα ξύλο

Όταν το κεφάλι της κούκλας είναι στερεωμένο σ' ένα ξύλο πρόκειται για την τεχνική της κούκλας «μαρότ» απλής ή και σύνθετης (όταν θα συμπληρωθεί η κίνηση και με τα χέρια). Την ονομασία την πήρε από τη γαλλική λέξη marotte. Στα παλιά τα χρόνια, τότε που οι γελωτοποιοί διασκεδάζαν τον κόσμο κρατώντας στο χέρι τους ένα μικρό ραβδί με σκαλισμένο επάνω ένα κωμικό κεφάλι με κουδουνάκια, μια marotte.

Η τεχνική της μαρότ έχει προγόνους πολύ παλιές κούκλες που χρησιμοποιούσαν στην Άπω Ανατολή (Ιάβα, Μπαλί, Μαλαισία, κλπ.

2. Κίνηση από πάνω

Οι μαριονέτες

Αρθρωτά μικρά ανδρείκελα (ομοιώματα ανθρώπου) που τα άκρα τους κινούνται με σχοινιά. Μια άλλη ελληνική λέξη είναι *νευρόσπαστα* (κινούμενα με νεύρα). Η κίνηση της μαριονέτας) ρυθμίζεται από το χειριστήριο, που κρατά στο χέρι του ο μαριονετίστας, κι

---

³ Πολλά είναι τα κοινά στοιχεία του κουκλοθέατρου με την Commedia dell'arte, που εμφανίζεται παράλληλα με την ανάπτυξη του ακαδημαϊκού θεάτρου. Οι παραστάσεις χαρακτηρίζονται από το στοιχείο του κωμικού και του αυτοσχεδιασμού. Θέαμα που πρωταρχικά στηρίζεται στον ηθοποιό, (και που στο μεγαλύτερο μέρος τους το χιούμορ είναι οπτικό) και όχι στον συγγραφέα. Οι καλλιτέχνες της Commedia dell'arte προϋπέθεταν ένα υψηλό επίπεδο υποκριτικής ικανότητας τεχνικής και πνευματικής ευστροφίας όπως συνδύαζαν το χορό το τραγούδι τη μιμική και τα ακροβατικά. Η κίνηση του σώματος, η λεπτή χειρονομία, στοιχεία απαραίτητα για τη χρήση της μάσκας ήταν απαραίτητα στοιχεία για την απόδοση της θεατρικής δράσης. Από τον Αρλεκίνο, την Κολομπίνα και τον Πανταλόνε βγαίνουν οι ήρωες της Αγγλικής παντομίμας του 19^{ου} αιώνα, όπως ο Γάλλος Polichinelle, ο Άγγλος PUNCHINELLO και τελικά ο κούκλος Punch και η γυναίκα του Judy.

αυτός αθέατος από ψηλά κινεί τα νήματα της μαριονέτας. Το χειριστήριο έχει σχήμα σταυρού και πάνω σ' αυτό είναι ενωμένοι όλοι οι σπάγκοι που ελέγχουν τα μέλη της μαριονέτας. Τραβάει προς τα επάνω, γυρίζει ή χαμηλώνει τον σταυρό, ενεργοποιώντας ταυτόχρονα ένα σύστημα μοχλών, το οποίο είναι συνδεδεμένο με το σταυρό (χειριστήριο), μπορεί να εκτελέσει ένα μεγάλο αριθμό συντονισμένων κινήσεων με ένα ομοιογενή τρόπο. Αυτές οι κινήσεις μπορούν να αναπαράγουν οποιαδήποτε πτυχή της πραγματικότητας ή της φαντασίας με πειστικό τρόπο. Η μαριονέτα μπορεί να είναι κατασκευασμένη από ξύλο, ύφασμα, πεπλεγμένο χαρτί, ή και από πιο απλά ή σύγχρονα υλικά.

Η λέξη marionette προέρχεται από τα γαλλικά. Σύμφωνα με τον Charles Magnin, ειδικό της κούκλας, η λέξη προέρχεται από το Marion, τον χαρακτήρα ενός ποιμνικού έργου του 13^{ου} αιώνα, ή από τις κινούμενες φιγούρες της Παναγίας, της «μικρής Μαρίας» στις μεσαιωνικές σκηνές της γέννησης. Ο J. B. Frisch στο γερμανικό-λατινικό του λεξικό του 1741 τη συσχετίζει με τον μεσαιωνικό κλόουν Mario ή Marione.⁴

Γνωστές είναι για την τεχνική τους οι Σικελιάνικες μαριονέτες, που κινούνται με μια σιδερένια ράβδο που ελέγχει το κέντρο βάρους τους.

Ο Heinrich von Kleist μας δίνει στοιχεία για το θέατρο της μαριονέτας σ' ένα φιλοσοφικό του κείμενο πολύ σημαντικό, που έγινε γνωστό στις αρχές του 20^{ου} αιώνα: ...«κάθε κίνηση», είπε, «έχει ένα κέντρο βάρους φτάνει να το ελέγχεις, στο εσωτερικό της μαριονέτας, και τα μέλη, που δεν είναι παρά εκκρεμή, υπακούουν μόνα τους μηχανικά, δίχως να τα αγγίξεις». Πρόσθεσε ακόμη πως η κίνηση αυτή είναι πολύ απλή: κάθε φορά που το κέντρο βάρους κινείται σε ευθεία γραμμή, τα μέλη διαγράφουν καμπύλες και, συχνά, αρκεί ένα σκίρτημα, για να δώσει στο σύνολο κίνηση ρυθμική, που μοιάζει με χορό.⁵

3. Κίνηση στο τραπέζι

Πολλά σύγχρονα κουκλοθέατρα χρησιμοποιούν την τεχνική της κίνησης της κούκλας πάνω σ' ένα τραπέζι στο ύψος της μέσης.

Σ' αυτή την περίπτωση ο χειριστής φαίνεται ή είναι καλυμμένος με μαύρα ρούχα έτσι ώστε το μάτι του θεατή να διακρίνει ξεκάθαρα τις κούκλες. Ο τρόπος και το είδος του φωτισμού μπορεί να κάνει τους χειριστές της κούκλας μη ορατούς από το κοινό. Πάνω στο τραπέζι μπορούν να χρησιμοποιηθούν:

- Κούκλα γάντι με το κεφάλι στερεωμένο στον καρπό
- Αντικείμενα.
- Κούκλα που κινείται από δύο ή τρία άτομα

⁴ Simmen, Rene, *The World of Puppets* Elsevier-Phaidon, N. York 1975, σ. 35

⁵ Heinrich von Kleist, *Οι μαριονέτες*, μτφ. Μαστοράκη Τζένη, Άγρα, 1982, σ.34.

4. Κίνηση στο χώρο

Κούκλες μεγάλες, που καλύπτουν τον χειριστή της κούκλας.

Το κεφάλι της κούκλας στερεώνεται συνήθως στους ώμους του χειριστή και ο ίδιος είναι μέσα στα ρούχα της κούκλας (Bread and Puppet). Μπορούν, ακόμα, πολλά άτομα να κινήσουν φορώντας την, μια κούκλα όπως ο Κινέζικος δράκος.

Θα μπορούσαμε να πούμε πολλά τόσο για περίεργες τεχνικές, για μαριονέτες στερεωμένες στα δάκτυλα των ποδιών ή στο γόνατο του μαριονετίστα, ή για τις παραδοσιακές γιαπωνέζικες κούκλες που κινούνται η κάθε μία από 3 άτομα, με ιεραρχία, σκληρή εκπαίδευση, και πειθαρχία ή ακόμα και για την εξέλιξή τους και την επιρροή τους στο δυτικό κόσμο. Ωστόσο θα αρκεστούμε σ' αυτή την αναφορά διευκρινίζοντας ότι αυτό που ενδιαφέρει τον παιδαγωγό δεν είναι αυτή καθαυτή η πολυπλοκότητα των τεχνικών της κίνησης μιας κούκλας ή των υλικών και των τρόπων κατασκευής της. Όλα τα υλικά είναι χρήσιμα, ακόμα και τα άχρηστα υλικά που βρίσκονται γύρω μας. Τα βιβλία που κυκλοφορούν με κατασκευές είναι πολλά και μπορεί εύκολα να βρει κάποιος πολλές επιλογές. Αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία είναι ο τρόπος της ένταξης της κούκλας του κουκλοθέατρου στην εκπαιδευτική πράξη. Πως θα εκμεταλλευτεί ο παιδαγωγός τις δυνατότητες που του παρέχει η κούκλα για να προάγει τις δημιουργικές δραστηριότητες των παιδιών. Δραστηριότητες, οι οποίες θα έχουν διαμορφωθεί σύμφωνα με παιδαγωγικές και ψυχολογικές θεωρίες (κάθαρση, ένταξη στην ομάδα, βελτίωση της επικοινωνίας) έτσι ώστε ο στόχος στην παιδαγωγική χρήση να είναι κυρίως η διαδικασία και όχι το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- BAIRD BILL, *The art of the Puppet*, N. York, 1996
- CHAUVEL D., BONIFACE M., *Le Manuel de la Maternelle*, Retz, 1983
- CURRELL DAVID, *The Complete Book of Puppet Theatre*, Ed. A & C Black
London, 1985
- DULFLOT C., *Jouer avec Son Identite, Marionnette*, Etudes Theatrales, N.6, 1994
- FOURNEL PAUL, VITEZ ANT., *Les Marionnettes*, Ed. Bordas, 1982
- GILLES ANNIE, *La Marionnette Dans la Pedagogie*, Centre Departemental De
Docymentation Pedagogique Des Ardennes, 1977
- GILLES ANNIE, *Petit Organon pour la Marionnette*, PUDN, 1987
- JURKOWSKI HENRYK, *Aspects of Puppet Theater*, Puppet Centre Trust, London, 1988
- MANNONI M., *D'un Impossible a l' Autre*, Seuil, 1982
- MESCHKE MICHAEL, *In Search of Aesthetics for the Puppet Theatre*, Ed. Indira
Chandhi National Centre for the Arts, N. Delhi, 1992
- PUCK, *Pro-Vocation L' Ecole*, Ed. I.I.M. No. 7, 1994
- PUCK, *Images Virtuelles*, Ed. I.I.M. No. 9, 1996
- PUCK, *L' Enfant au Theatre*, Ed. I.I.M. No. 10, 1997

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση **1.0**

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Αντιγόνη Παρούση. «Εισαγωγή στο Κουκλοθέατρο. Ενότητα 2 Τεχνικές κίνησης της κούκλας». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: [σύνδεσμο μαθήματος](#).

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

- Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:
- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

